

jatelj in častitelj sv. križa; zato njim je pa Bog tudi veliko križev pošiljal. O križih pa, ki njih ni Bog naravnost pošiljal, ampak so njim njih drugi nakladali, raje molčim; nečem nikomu težkega srca delati, ker vem, da so tudi oni vsem iz srca odpustili.

Krajni šolski svet in „terna“. Ako je za učiteljsko službo več prosilcev, krajni šolski svet nima pravice, iz vseh si le tri ali tako zvano »terno« izvoliti, marveč mora brez »terne« izreči svoje mnenje o vseh, kakor veli § 5 deželne postave štajarske, dne 17. maja 1888. Deželni zakonik št. 15. Posebne želje pa sme krajni šolski svet pri svoji odpošiljatvi prošenj vselej izreči. Uloge s »terno« bodo se odslej vračale v popravek nazaj krajnemu šol. svetu. Ukaz vis. c. kr. dež. šolskega sveta z dne 21. januarija 1892 št. 254. »Terno« postaviti ima pravico le okrajni šolski svet.

Fr. S. Šegula.

Gospodarske stvari.

Grah in njegova korist.

Sadi se mnogo sort graha, koje se po obliki, barvi, velikosti in času, v katerem dozori, razlikujejo. V obče razločujemo pa te-le poglavitne vrste: navaden zelen grah, velik zelen grah, bel leten grah, rumen leten grah, rumen jesenski grah, tako zvan grmast grah, sivkast okrogel in sivkast voglat grah. Vse te razne sorte graha zahtevajo isto zemljo in isto delo; priporočati je tedaj, da se vsaja ista sorta, katero najlažje uporabimo ali pa razprodamo — paziti se mora seveda na to, katera sorta obnebu in dotični zemlji bolj prija. Če zemlja in zračje grahu ne prija, ne more uspevati, skazi se in komaj dve leti nosi primeren sad. V tem slučaju se mora dotična sorta opustiti ali pa se mora vsako leto novo seme porabiti. A navadno nosijo, kakor skušnja uči, prejšnje sorte več sadu (graha), poznejše pa več stročja. Poprejšnje sorte so tedaj večje vrednosti, ker se bolj boleznij branijo, boljši, malo črviv sad nosijo, in slednjič ker njih stročje tako ne gnijje, kakor pri poznejših sortah.

Kar se obnebu dostaje, ni grah tako zbirčen, kajti povsod, kjer pšenica še dozori proti polovici avgusta, obrodi tudi dobro grah. Prvi pogoj uspevanja graha je zemlja, srednje visoka z debelo rodovitno prstjo in s peščeno podlago, koja prepušča vodo. Visoka, suha ali pa nizka močvirnata zemlja ne prija posebno grahu. Najboljša tla za grah so apnena, peščena, ilovnata prst; obrodi vendar tudi v dobri peščenci, ako se je z laporjem ali pa apnom pognojila, ali pa v ilovični zemlji, če je vreme ugodno, da jo dobro prerahljamo. V obče težka zemlja grahu najbolj prija.

Predebel gnoj ni grahu v prid. Če ga debelo pognojimo, rase sicer hitro, a ne razvije kaj posebnega sadu, ampak zgolj stročje. Najboljši grah prinaša zemlja, ki ima toliko moč v sebi, da brez vsakega gnoja rodi cele žetve. Kjer se pa mora vsakokrat na novo gnojiti, tam se naj gnoji poprejšnjo jesen in sicer z živinskim gnojem. Vendar tako gnojenje se dobro obnese le na težji, bolj močvirnati zemlji. Na bolj mehki zemlji je priporočati gnoj, ki se pripravlja iz kostij (tako zvana »koščena melja«) in pepel. S takšnim gnojem pa se naj gnoji le tedaj, kedar se seje. Kjer pa hočejo več stročja nego graha pridelati, tam ni gnoja nikdar preveč. Bolj ko se je gnojilo, tem večji vzraste grah, tem več stročja, temveč slame, boljše rečemo krme obrodi, vrhu tega pa še dobi njiva toliko moč, da lahko vsako poznejše seme v njej dobro uspeva.

Po kaki rastlini pa je najboljšje grah saditi, to je težko razsoditi. Kajti skušnja uči, da grah, zasajen za letnim in zimskim žitom, ravno tako obrodi, kakor grah, zasajen za repico, rudečo peso, konopljo itd. A nikdar se se ni zapazilo, da bi bil grah, ako je zemlja dobro obdelana in rodovitna, zasajen za to rastlino boljše uspeval, kakor za drugo. Vendar je popolnoma odsvetovati, grah za grahom zasadi; kajti v tem slučaju prinese le redkokrat in v najbolj ugodnih okoliščinah primeren sad.

Pri kulturi graha se mora posebno paziti na to, da se grah zasadi globoko v zemljo, ki je popolnoma čista in snažna. Če se grah zaseje v njivo, kjer je ravno poprej dozorelo žito, mora se strnišče naenkrat po žetvi razorati in črez 14 dñij povleči. Drugokrat naj se potem orje še v prvi polovici oktobra, in sicer pol tako globoko, kakor kedar se seje. In tako naj ostane zemlja razprašena do časa setve. Kedar se pa grah seje, naj se brazda ravno tako globoko vleče, kakor pri setvi žita. Tako je njiva popolnoma pravilno in dobro obdelana in plevelj ne bode poglala v toliki meri. Če je pa zemlja ležja, tedaj se grah tudi slobodno seje za pozno repo (strnišnico), katera se je na pol pognojila; pri taki kulturi obrodi grah obilen sad. Ako je zemlja dosti močna in čista, pa se tudi z obilnim uspehom med zimsko žito in grah zaseje pozna repa in špargelj. Če pa delamo narobe, nam je le na kvar. Setva pa se naj vrši, kedar se je zemlja popolnoma posušila. Če že marcija lahko sejemo, so žetve obilnejše nego če se le aprila ali pa majnika sejati moramo. Ako ni mrz posebno hud, ne škoduje grahu. Če si na široko metaje sejal, moraš, ako je zemlja lahka in suha, setev porati, ako pa je zemlja težja in bolj močvirnata, moraš jo do dobra povleči, ako je vreme ugodno.

(Konec prih.)

Sejmovi. Dne 2. aprila v Artičah in v Dramljah. Dne 4. aprila v Šent-Ilji pri Gradiči, pri Sv. Križi na Murskem polju, v Ločah, v Mariboru in v Rušah. Dne 5. aprila v Celji in v Radgoni.

Dopisi.

Iz Čadrama. (Posvečenje novega križeva pota.) [Konec.] Ravno tisti mil. g. celjski opat so dne 6. t. m. to je 1. nedeljo v postu prišli v konjiški okraj, v Čadram, ne k žalosti pokopa, ampak k veselemu opraviću posvečenja novega križeva pota, katerega je znani slikar g. Tomaž Fantoni v dveh zimah za našo cerkev prav ukusno na platno namalal po Fürich-u in sicer tako, da se bo prej ali slej v novo cerkev po spremenjenem okvirji prenesti zamogel. Po drugem opraviću prišli so imenovani g. in tudi v. g. dekan iz Bistrice A. Hajšek in še nekateri gg. sosedje in proti dvema se je zbralo v farovžu nad 40 belo oblečenih deklet, ki so v slovesni procesiji nesle okoli cerkve vseh 14 tabel in ko smo v cerkev prišli, so mil. g. posvečitelj v prav prisrčnem nagovoru nam razložili, kako da nam mora premišljevanje trpljenja N. G. J. Kr. ljubo in sladko biti, kakor se od preroka Ezehiela bere, da ko ga je Gospod za preroka poklical, mu je dal zvitek papirja v usta, da ga je pojedel in bil mu je sladek ko med. — Mi ne moremo vsi obiskati dalnjih krajev na Jutrovem, kjer je nekđaj Kristus hodil, pa obiskujmo in premišlujmo radi sv. križev pot in ravno tistih odpustkov se vdeležimo, kakor če bi šli v sv. deželo. Po nagovoru so se križi in postaje posvetile, obesile in molil se je križev pot in litanije in ljudstva bilo je toliko pričujočega, da je naša

nizka in premala cerkev bila na stropu vsa mokra in se ni bilo kam kreniti. Iz starih listin je razvidno, da se je stari križev pot se le 13. oktobra 1850 za 7 v. g. župnika Janeza Kunaj po o. frančiškane, našem rojaku Celestinu Fošner posvetil, a slikarja tega dela, čeravno ni bistvena za odpustke, ni služila v povišanje cerkvene lepote, zato smo po pravici veseli, da nam je naš umetnik tako lepo delo po ceni napravil. Ustrajno se tedaj trudimo za novo cerkev, za katero smo po našem društvu od novega leta dobili 626 fl. novih darov in sicer polovico od tujih dobrotnikov in imamo zdaj 19.600 fl. premoženja. Hvala Bogu in vsem v. g. za ta lepi den 1. postne nedelje!

Iz Škal. (Britka žalost) prešinila je pač vse Škalcane, ko se je raznesla tužna vest, da je preminil njih rojak, g. Alojzij Glažer, bogoslovec IV. leta, njih ponos in up. Saj bi bil blagi pokojnik v nekolikih mesecih osrečil celo laro, pojoč svojo prvo sv. mašo. Toda neskončna previdnost Božja sklenila je drugače. Nepozabni g. Lojze preselil se je, podoben nežni cvetlici, ko jame najdivnejše brsteti, dne 3. marcija v boljšo večnost, uprav takó, kakor njegov nebeški zavetnik sv. Alojzij, ki je tudi le malo mesecev pred svojim posvečenjem v duhovski stan, bil poklican iz te solzne doline v nebeški raj. Mili pokojnik se ni bil dopolnil 25. leta. Ni se torej štel mnogo let, a dolgost življenja se ne broji po številu let, temveč po bogastvu lepih čednostij — in v tem oziru doživel je rajni sivo starost. — Živel je po vzgledu sv. Alojzija, svojega zaščitnika. Bil je nenavadno nadarjen in marljiv, pa tudi pobožen dijak; steli so ga vedno med najboljše na Celjski gimnaziji. Kot navdušen Slovan priučil se je že na gimnaziji češkemu in hrvatskemu jeziku; najraje pa se je bavil z milo materinščino, za katero mu je kar plamtelo njegovo nepokvarjeno dobro srce in v njej se je bil vrlo dobro izuril. Neizmerno je ljubil svojo slovensko domovino in oklenil se je z vsem žarom blage svoje duše. Stopivši v Mariborsko bogoslovje po prav dobro dovršenem zrelostnem izpitu, poprijel se je znajvečjo marljivostjo bogoslovskih predmetov. Bil je zares uzoren bogoslovec, pobožen in marljiv do zadnjega. Še teden dni pred svojo smrtjo vdeležil se je izpita, po katerem se je podal na svoj dom, kjer je mirno v Gospodu zaspal po dolgi mučni boleznii, prejemši z gorečo pobožnostjo sv. zakramente za umirajoče. Kako da je bil spoštovan po celi Šaleški dolini blagi pokojnik, zasvedočil nam je njegov krasni pogreb, katerega se je vdeležilo več č. g. duhovnikov in bogoslovcev, mnogo odličnih Velenjskih tržanov in neštevilna množica ljudstva iz cele doline. Prečastiti gosp. Jakob Hribernik, duhovni vodja v bogoslovji, vodili so sprevod in imeli ganljiv govor za rajnim svojim učencem. Vrli Šoštanjski pevci pa so mu zapeli v slovo krasni nagrobnički »Nad zvezdami« in »Blagor mu, ki se spočije«, ki sta nam privabili gorkih solz iz oči. — Zagrnili smo Tvoje telo v črno zemljo, Tvojo dušo pa, mili Lojze, ki je gorela le za Boga in milo Ti slovensko domovino, spremili so nebeški krilateci v neskončno večnost. Tam sniva rajski san. Mi pa se tolažimo ob Tvoji gomili z besedami našega Zveličarja: »Mladenič ni umrl, on le spi«. »Lojze nisi umrl, Ti le spiš«, da se boš prebudil v novo večno življenje. S.

Iz Slatine. (Šolske-občinske zadeve.) Od vis. dež. šolskega sveta nam je došel ukaz ločiti Svetokrižko štirikazredno mešano šolo v deško in deklisko ter ustanoviti dve štirikazrednici. Zoper ta ukaz vložil se je rekurz na vis. c. kr. ministerstvo. Vsled tega ukaza imeli bi zidati novo šolo, kajti Svetokrižka ne zadostuje za dve štirikazrednici. Toda to je v tako slabih letih nemogoče, tembolj, ker se imamo na soli pri sv. Križu okoli 7000 fl. dolga. Iz te zadrege hočejo nas rešiti naši

nemškutarji. Ponujajo nam znovič šulvereinsko šolo, kakor cigan svoje kljuse. Pa pozor, kmetje! Slatinčanje vedno trobijo, da bo šola »zastonj«. Toda kdo bo njim verjel, da bo nam lastnik te šole, nemški šulverein, kar 18.000 fl. podaril? Naj dajo omenjeno šolo zapisati — brez pogojev — na gruntih bukva našim občinam v last, pa bo vse v redu. Ako pa prevzamemo šolo, dokler je šulverein lastnik, utegne nas vsak čas iztirati iz nje, ali pa prisiliti, da jo plačamo. Da bi nam vrinili šulvereinsko šolo, skliče župan dve občinski seji. Pri prvi — dne 24. sušca — imeli so naši odborniki večino. Ko je bilo treba glasovati, zapusti pet nasprotnih odbornikov sobo, da naši ne bi bili sklepčni. Tu bi moral videti, kako se je mudilo g. Migliču! Smical jo je iz sobe, kakor bi mu žgal za hrbtom. Za njim sopihata dva debelotrebušna gospoda. Hu, težka sapa! In za tema pritiskata Nacel in Francel, katera kaj rada pobirata drobtinice padajoče z nemškutarjskih miz. Pri drugi seji — dne 27. sušca — ni bilo treba več nemškutarjem postaviti svojih v tako navarnost; kajti vse kimavce svoje so zbornali skupaj, enega celo pripeljali, ker je že bolj za uni, kakor za ta svet. Do sklepanja bili so nemškutarji kaj gostobesedni; nek zavisten smeh igra njim na obličju, češ: danes bomo vgnali Slovence v kozji rog! Človek obrača, Bog obrne. Eden naših odbornikov se vzdigne ter dokaže, da je seja neveljavna, ker je nepostavno sklicana. Naši odborniki se namreč niso vsi poklicali, kar se je zgodilo že mnogokrat; nasproti pa se nahajajo pri seji možje, ki niso bili nikdar voljeni v občinski odbor. Tudi sta bila v drugem razredu za enega umrlega odbornika kar dva namestnika poklicana. Kako kisle obraze so delali nemškutarji, ko se jim je očitalo njih pošteno (?) ravnanje, da ne rečem več! Vse molči, celo zgovorni Miglič ne črline besedice. Enega je bilo tako sram, da je kar popal klobuk, pa šel iskat, kje je zidar naredil luknjo v zid. Gospod župan je pa milo prosil, naj vendar ostanejo naši odborniki, naj mu ne delajo te sramote. Pa spomnivši se zadnje seje, so se premislili, popisali celo stvar v občinski zapisnik, se podpisali in odrimili »srečno!« želeč. — Kdo je vlekel ploh? Gotovo nemškutarji.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Avstrijsko. Nemški liberalci so že blizo kujanja. Vlada namreč noče zoper voljo českih zastopnikov tako zvane česko-nemške sprave samo na ljubo nemškim kričačem in vsled tega je sedaj na strani zadnjih huda jeza. Se ve, da za-nje, kakor za trote v panji, dela naj vse, »kar leze in grede« v državi, grof Taaffe pa jim se v tem noče biti »na povelje«. — V deželnem zboru na Dunaji, za Spodnje Avstrijsko, so izpremenili občinsko postavo ter bode ondi doba županov ne več za tri, ampak za 6 let. Ne znamo, če je bila že le tolika potreba za to izpremembo.

Štajarsko. Deželno hišo v Gradci so nekoliko prezidali in je delo imel dež. odbor na svoji skrbi. V tem pa so izdali za 51.060 fl. več, kakor se je računalo iz kraja. Slov. poslanci so vsled tega glasovali zoper to izdavo ter jo je dr. Jurtela odločno grajal v imenu svojih tovarišev. — Na zadnjem shodu čevljarjev v Gradci je predsedoval naš rojak g. J. Jurčič in kakor smo sedaj uvideli iz poročila o tem shodu, niso sklenili tacih rečij, da bi jih grajali. Naj se vpelje obrtnijski svet, da pokara take obrtnike, ki so obrti na škodo, to pa je celo hvale vredno.